

Cirkulärnr: 1997:152
Diariernr: 1997/2380
Nyckelord: Budgetpropositionen
Handläggare: Britta Hagberg
Helena Milton m.fl.
Sektion/Enhet: Finanssektionen
Datum: 1997-09-23
Mottagare: Kommunstyrelsen
Ekonomi/Finans
Skolchef
Rubrik: Budgetpropositionen för 1998
Bilagor: Bilaga 1: Skatter och bidrag 1998–2000 (kommunspe-
cifik; endast till ekonomikontoren)
Bilaga 2: Arbetsgivaravgifter 1998
Bilaga 3: Regeringens kommunvisa beräkningar av ef-
fekten av tillskottet till de generella statsbidragen åren
1998–2000

Nyckelord: Budgetpropositionen

Finanssektionen
Britta Hagberg
Helena Milton m.fl., EJ

1997-09-23

Kommunstyrelsen
Ekonomi/Finans
Skolchef

Budgetpropositionen för 1998

Regeringen har den 19 september lagt fram sitt förslag till statsbudget för budgetåret 1998 (1997/98:1). Vi lämnar här information om det som berör kommunerna. Kommunförbundets egna kommentarer är skrivna i kursiv stil.

I bilaga 1 "Skatter och bidrag 1998–2000" redovisas nya kommunvisa beräkningar med de fastställda uppräkningsfaktorerna för budgetåret 1998, fastställd momsavgift för 1998 samt nya generella statsbidrag enligt förslagen i budgetpropositionen.

I slutet av denna vecka (39) kommer vi att sända ut preliminärt taxeringsutfall och slutavräkning för inkomståret 1996.

Ny skatteunderlagsprognos samt nya beräkningar av skatter och statsbidrag för åren 1998–2000 redovisas i slutet av vecka 40 i cirkulär från finanssektionen. I det cirkuläret kommer också en ny preliminär beräkning av 1998 års kostnadsutjämning att sändas med.

Finansieringsprincipen	3
Uppräkningsfaktorer	3
Det generella statsbidraget	4
Generellt statsbidrag för åren 1997–2000, miljoner kronor	4
Generellt statsbidrag för åren 1997–2000, kronor per invånare	5
Momsavgiften	5
Disketten ”Skatter och bidrag”	5
Särskilda insatser för vissa kommuner och landsting	6
Ny beslutsordning för utjämningsbidrag och utjämningsavgift	6
Slutavräkning av kommunalskatt	7
Sjuklöneperioden	7
Arbetsgivaravgifter m.m.	7
Vård och omsorg	8
Assistansersättningen och LSS	8
Inkontinensartiklar	8
Flyktingverksamhet	9
Tilläggsbudget för 1997	9
Särskilda insatser i utsatta bostadsområden	9
Kommuner med höga kostnader för flyktingmottagande	9
Socialbidrag	10
Arbetsmarknadspolitiken	10
Ungdomar i åldern 20–24	10
Generationsväxling	10
Arbetsplatsintroduktion	10
Kommunavtal	10
Utbildning	11
Studiehjälp m.m.	11
Särskilt utbildningsbidrag	11
Pågående utredningsarbete inom barnomsorg och skola	12
Vuxenutbildning	13
Kvaliteten i skolan	13
Lärarytelse	14
Skoldatanät	14
Miljö- och naturvård	15

Finansieringsprincipen

Svenska Kommunförbundet och Landstingsförbundet har haft överläggningar med regeringen inför budgetpropositionen. En utgångspunkt för dessa överläggningar har varit den överenskommelse som träffades våren 1996. Innebörden är bland annat att kommunerna ska kompenseras för alla nya och ändrade beslut som påverkar kommunernas kostnader eller intäkter. I propositionen gör regeringen bedömningen av den sammanlagda effekten av de åtgärder som aktualiserats i dessa diskussioner (exklusive resurstillskottet) är neutral för kommunsektorn. Det handlar om sänkt utbildningsbidrag, förändringar i beskattningen av småföretagare m.m.

Förbundet delar inte regeringens uppfattning. Vi anser att effekterna på skatteunderlaget i stort sett är neutrala. Till detta kommer emellertid en kraftigt negativ effekt på socialbidraget, som i första hand beror på sänkningen av utbildningsbidraget. Vidare bedömer vi att de regelförändringar som föreslogs i vårpropositionen leder till en ökning av kommunernas socialbidragskostnader med åtminstone 600 miljoner kronor. De åtgärder som föreslagits i budgetpropositionen, bland annat höjt barnbidrag och höjd BTP, förändrar inte nämnvärt den bedömningen.

Den föreslagna kommunaliseringen av 20-timmarsansvaret för assistansersättning är också underbalanserad med cirka 500–600 miljoner kronor.

Mot bakgrund av att regeringen i budgetpropositionen föreslagit att kommunerna tillförs nya resurser i en omfattning som med bred marginal överstiger kostnadsökningarna finns dock ingen anledning att ifrågasätta att regeringen levt upp till överenskommelsen.

I samband med överläggningarna har förbundet också aktualiserat några frågor som faller utanför överenskommelsens ram. Det gäller bland annat kommunernas kostnader för uppbyggnad av adressregister och merkostnader för flyktingmottagandet. Regeringen skriver i propositionen att dessa frågor får betraktas som tillgodosedda mot bakgrund av det föreslagna nya resurstillskott.

Förbundet anser inte att dessa frågor är slutgiltigt avgjorda. Vi räknar med att ta upp dem till fortsatt diskussion i samband med framtida överläggningar.

Efter det att överläggningarna mellan regeringen och Svenska Kommunförbundet och Landstingsförbundet avslutats har regeringen föreslagit ytterligare åtgärder som påverkar den kommunala ekonomin.

Vår bedömning är att den totala effekten av höjda reseavdrag, ändrade regler för särskilt grundavdrag för förtidspensionärer samt förkortad sjuklöneperiod är marginell.

Uppräkningsfaktorer

Regeringen avser att på torsdag (den 25 september) fastställa uppräkningsfaktorerna för åren 1997 och 1998 till 2,71 procent respektive 3,73 procent eller totalt 1,0654. Vi har tidigare i cirkulären 1997:70 och 1997:132 räknat med 1,0649 (2,61 procent respektive 3,78 procent). Medelskattekraften för budgetåret 1998 beräknas därmed uppgå till 108 175 kronor per invånare.

Det generella statsbidraget

Jämfört med de i cirkulären 1997:65 och 1997:70 redovisade statsbidragen föreslås nu följande förändringar:

- Från och med år 1998 minskar bidraget med 40 miljoner kronor på grund av reglering av momssystemet.
- År 1998 minskar bidraget för inkontinensartiklar med 63 miljoner kronor till 700 miljoner kronor på grund av periodiseringseffekt.
- Åren 1999 och 2000 ökar bidragen med 2 400 miljoner kronor vardera åren.

Inom ramen för systemet för återbetalning av mervärdesskatt föreslås att en justering görs mellan kommunernas och landstingens anslagsposter. Till följd av nytt underlag avseende verksamhetsöverföringarna år 1996 mellan landsting och kommuner föreslås att 40 miljoner kronor förs från kommunerna till landstingen. *Förbundet har inget att erinra mot denna justering.*

Enligt propositionen avser regeringen att först i nästa års vårproposition komma med förslag till hur de höjda statsbidragen för åren 1999 och 2000 skall tillföras kommunerna. Vi har preliminärt räknat med att hälften av tillskotten vardera åren tillförs det invånarrelaterade statsbidraget och hälften det åldersrelaterade.

I bilaga 3 redovisas regeringens kommunvisa beräkningar. Observera att tillskotten i beräkningarna jämförs med 1996 års statsbidragsnivå.

I bilaga 1 "Skatter och bidrag 1998–2000", som endast skickas till ekonomikontoren, har vi fördelat det åldersrelaterade bidraget efter kommunens åldersstruktur den 30.6.1997.

Generellt statsbidrag för åren 1997–2000, miljoner kronor

Invånarrelaterat	1997	1998	1999	2000
Cirkulär 1997:30	47 112	47 009	47 195	47 763
Tillskott, invånarbidrag	1 330	2 725	2 800	2 870
Inkontinensartiklar		700	763	763
Assistansersättning		800	800	800
Sjömansskatt		-222		
Momssystemet		-40	-40	-40
Nytt tillskott			1 200	2 250
<i>Summa invånarrelaterat</i>	<i>48 442</i>	<i>50 972</i>	<i>52 718</i>	<i>54 406</i>
Åldersrelaterat:				
Enligt vårpropositionen	1 330	2 725	2 800	2 870
Nytt tillskott			1 200	2 250
<i>Summa åldersrelaterat</i>	<i>1 330</i>	<i>2 725</i>	<i>4 000</i>	<i>5 120</i>
Totalt bidrag	49 772	53 697	56 718	59 526

Skillnaden mellan de ovan redovisade bidragen och de som redovisas i budgetpropositionen utgörs av nettoeffekten av införandereglerna samt för år 1999 återbetalningsgarantin avseende slutavräkningen av 1997 års skatter.

Dessutom har vi räknat med att 300 miljoner kronor av tillskottet år 2000 kommer att fördelas till kommunerna efter andra kriterier.

Generellt statsbidrag för åren 1997–2000, kronor per invånare

Invånarrelaterat	1997	1998	1999	2000
Cirkulär 1997:30	5 325	5 312	5 325	5 381
Tillskott, invånarbidrag	150	308	316	323
Inkontinensartiklar		79	86	86
Assistansersättning		90	90	90
Sjömansskatt		-25		
Momssystemet		-5	-5	-5
Nytt tillskott			135	253
<i>Summa invånarrelaterat</i>	<i>5 475</i>	<i>5 759</i>	<i>5 948</i>	<i>6 129</i>
Åldersrelaterat i genomsnitt:				
Enligt vårpropositionen	150	308	316	323
Nytt tillskott			135	253
<i>Summa åldersrelaterat</i>	<i>150</i>	<i>308</i>	<i>451</i>	<i>577</i>
Totalt bidrag	5 626	6 067	6 399	6 706

Enligt särskild proposition senare i höst kommer 135 miljoner kronor eller 15 kronor per invånare att utbetalas i november eller december 1997 för de ändrade reglerna för assistansersättning från och med 1.11.1997.

Momsavgiften

Riksskatteverket har fastställt momsavgiften för 1998 till oförändrat 1 808 kronor per invånare. För landstingen höjs avgiften från 777 till 900 kronor per invånare.

Disketten "Skatter och bidrag"

I beräkningsmodellen "Skatter och bidrag" behöver följande ändringar göras i "Indatabladet".

- Skriv in de uppräkningsfaktorer som regeringen avser att fastställa för år 1997 och 1998 i cellerna C8–D8 (2,71 resp. 3,73). Skriv också in dessa i cellerna C9–D9, det vill säga använd tills vidare de fastställda uppräkningsfaktorerna som kommunförbundets prognos.
- Skriv in den fastställda momsavgiften för år 1998 i cellen D40 (1808).

- Skriv in värdena för det invånarrelaterade generella statsbidraget för åren 1998–2000 i cellerna D34–F34 (50972, 52718, 54406).
- Skriv in kommunens värden för det åldersrelaterade generella statsbidraget för åren 1998–2000 i cellerna D36–F36. Kommunens värden framgår av rad 20 i bilaga 1.

Särskilda insatser för vissa kommuner och landsting

För år 1998 föreslår regeringen att anslaget bidrag till särskilda insatser i vissa kommuner och landsting ska uppgå till 736,6 miljoner kronor. Detta är en sänkning jämfört med det regeringen aviserade i vårpropositionen (800 miljoner kronor).

Sänkningen förklaras dels av att regeringen föreslår att 100 miljoner kronor engångsvis ska tas ur anslaget för att finansiera ett överskridande på statens eget anslag för kommunersättning vid flyktingmottagande.

Kommunförbundet kan inte acceptera att staten finansierar sina egna budgetöverskridanden med medel ur anslaget som är till för att utgöra ett stöd till kommuner och landsting som på grund av speciella omständigheter kan hamna i en särskilt svår ekonomisk situation. Förbundet har under en längre tid krävt att staten ska ta på sig ett större finansiellt ansvar för de flyktingar som kommit till Sverige under 1900-talet. Det som nu föreslagits är ett steg i motsatt riktning, eftersom det innebär att man tar pengar från kommunerna för att finansiera statens kostnader för flyktingmottagande.

Förändringen förklaras också av en justering av snedvridningseffekter som uppstod i 1997 års utjämningsystem för landstingen till följd av en felräkning. Vidare också av en omfördelning mellan specialdestinerade och bidrag för särskilda insatser avseende bidragen för insatser mot aids/HIV.

För åren 1999 och 2000 aviserar regeringen att de tänker avsätta 600 respektive 400 miljoner kronor för särskilda insatser.

Ny beslutsordning för utjämningsbidrag och utjämningsavgift

Regeringen föreslår att från och med bidrags- och avgiftsåret 1998 skall skattemyndigheten fatta ett preliminärt beslut om utjämningsbidrag respektive avgift senast den 20 januari. Efter att skattemyndigheten har skickat ut de preliminära besluten har kommunerna möjlighet att till och med den 15 februari påtala om ett fel föreligger i underlaget till beslutet. Senast den 15 april fastställer skattemyndigheten bidragens och avgifternas storlek samt lämnar uppgifter till varje kommun. Om ingen begäran om rättelse inkommer bör skattemyndigheten emellertid kunna fatta det definitiva beslutet under februari månad.

Regeringen föreslår också att kommuner till skillnad från idag skall ha tillgång till hela det underlaget som beräkningarna av utjämningsystemet är baserade på.

Om korrigeringar görs skall en jämkning ske i samband med utbetalningen i april eller, om det är fråga om ett större belopp, fördelas på utbetalningarna i april, maj och juni. För att det ska anses som ett större belopp bör beloppet överstiga 200 kronor per invånare beräknat på årsbasis.

Skulle det vara så att det finns fel i beräkningsunderlaget som upptäcks efter skattemyndighetens slutliga beslut gäller samma regler som idag avseende rättelse, det vill säga en individuell bedömning av varje beslut för sig.

Kommunförbundet instämmer i regeringens förslag. Vi anser att den föreslagna beslutsordningen öppnar för en möjlighet att korrigera eventuella fel full ut, så att inte snedvridningseffekter uppstår i systemet.

Vi delar också regeringens uppfattning om att kommuner bör få tillgång till hela det underlaget som beräkningarna är baserade på. Vi har i vårt yttrande emellertid framfört vikten av att denna är utformad på ett pedagogiskt sätt så att det blir lätt att förstå och hantera för kommuner. Vi tycker också att det är viktigt att underlaget för vissa faktorer, t.ex. förvärvsfrekvensen för småbarnsföräldrar i barnomsorgsmodellen, kompletteras med tidigare års värde samt uppgifter för andra kommuner inom samma län. Vår bedömning är att felaktigheter i dessa typer av data är lättare att upptäcka när man har något att jämföra med.

Slutavräkning av kommunalskatt

Regeringen föreslår att slutavräkningen av kommunalskattemedel skall regleras med ett enhetligt belopp per invånare den 1 november året före beskattningsåret. Slutavräkningen av 1996 års skatter, som kommer att regleras i januari 1998, kommer därmed att beräknas efter invånarantalet per den 1.11.1995.

Sjuklöneperioden

Regeringen föreslår att sjuklöneperioden förkortas från 28 till 14 dagar från och med 1 april 1998 och att arbetsgivaravgiften höjs med 0,11 procent från och med 1 januari 1998 och med ytterligare 0,03 procent från och med 1 januari 1999.

Informera kommunens personalkontor om detta!

Arbetsgivaravgifter m.m.

Av bilaga 2 framgår regeringens förslag om omdisponering av socialavgifterna från och med 1998.

Den allmänna egenavgifterna i form av sjukförsäkringsavgift omvandlas till allmän pensionsavgift. Den allmänna pensionsavgiften uppgår därefter till 6,95 procent. Lagen om allmänna egenavgifter ändras samtidigt till lag om allmän pensionsavgift.

Det totala uttaget av arbetsgivaravgifterna ändras inte med undantag av höjningen för finansieringen av den förkortade sjuklöneperioden samt höjning

av den särskilda löneskatten från 23,52 procent till 24,26 procent. De lagstadgade avgifterna 1998 skulle därmed uppgå till 33,03 procent.

Informera kommunens personalkontor om detta samt delge bilaga 2!

Frågor kring statsbidrag, skatter m.m. kan ställas till Britta Hagberg tfn 08-772 42 56, Niclas Johansson tfn 08-772 42 77, Helena Milton tfn 08-772 42 12, Herman Crespin tfn 08-772 41 85 eller Ulf Lennartsson tfn 08-772 47 21 på finanssektionen.

Vård och omsorg

Assistansersättningen och LSS

Förslaget att kommunerna från och med den 1 november 1997 skall ha finansieringsansvaret för de första 20 timmarna per vecka för alla personer som uppstår statlig assistansersättning har lagts i proposition 1996/97:146 och kommer att behandlas av riksdagen i oktober. Den föreslagna direkta kompensationen till kommunerna är knappt 2/3 av den riksgenomsnittliga kostnaden. Resurstillskottet till kommunerna får enligt propositionen anses täcka övriga beräknade kostnader. För 1997 är den direkta ersättningen 15 kronor per invånare och 90 kronor per invånare från och med 1998.

Kommunala utjämningsutredningen har i uppdrag att utreda en utjämnning för kostnadsskillnader mellan kommuner och landsting för LSS-verksamheten. Ett förslag kan komma tidigast före nästa sommar och avse tiden från och med år 2000.

I budgetpropositionen beräknas statens kostnader för statlig assistansersättning öka med 800–900 miljoner kronor per år 1998–2000, det vill säga cirka 20 procent per år. Detta trots regelförändringarna under 1996 och 1997. Regeringen anger sin avsikt att under det närmaste året noga analysera vilka åtgärder som i ett längre perspektiv kan och bör vidtas för att åstadkomma en stabil och varaktig lösning för reformen.

Inkontinensartiklar

Staten och Kommun- och Landstingsförbunden har nu slutit avtal om ersättning för inkontinensartiklar. För år 1998 får kommuner och landsting 1 400 miljoner kronor och från och med år 1999 1 526 miljoner kronor. Ersättningen i kommunernas generella statsbidrag är 79 kronor per invånare år 1998 och 86 kronor per invånare från och med år 1999. Landstingen får lika mycket. I de län där kommunerna har ansvaret för hemsjukvården behöver följdavtal träffas mellan landstinget och kommunerna. Kommunförbunden i länen har kännedom om detta. Att ersättningen år 1998 är 1/12 lägre än följande år är en kompromiss med hänsyn till att staten har en två månaders budgeteftersläpning på 1998 för inkontinenshjälpmedel som avser 1997. De totala kostnaderna för inkontinensartiklar för det första halvåret 1997 ligger kvar ungefär på 1996 års nivå.

Frågor av ekonomisk art angående ovanstående områden kan ställas till Andreas Hagnell tfn 08-772 42 50 på finanssektionen.

Flyktingverksamhet

Tilläggsbudget för 1997

Under innevarande år beräknas utbetalningarna av ersättningar till kommuner och landsting för flyktingmottagande att överstiga anslagna medel. För att täcka delar av detta föreslår regeringen att 70 miljoner kronor på anslaget särskilda insatser i invandratäta utsatta bostadsområden dras in. Regeringens bedömning är denna indragning inte ska påverka kommunernas insatser under innevarande budgetår.

Särskilda insatser i utsatta bostadsområden

Regeringen föreslår att 200, 150 respektive 150 miljoner kronor anvisas under åren 1998, 1999 och 2000 för särskilda insatser i invandratäta bostadsområden.

Kommuner med höga kostnader för flyktingmottagande

Kommuner med stort flyktingmottagande har fått särskild kompensation åren 1996 och 1997 med sammanlagt 400 miljoner kronor från anslaget bidrag till särskilda insatser i vissa kommuner och landsting. Regeringen avser att fördela ytterligare en viss del av detta bidrag till kommuner med höga kostnader för flyktingmottagande.

Kommunförbundet har i överläggningar med regeringen framfört att kostnadsuppföljningen av 1992 års flyktingar visar att det fattas cirka 14 procent för att staten ska ha levt upp till sitt åtagande, som gjordes i samband med införandet av generalschablonen. Beloppet som fattas är i storleksordningen 300–350 miljoner kronor. Vi förutsätter att det är detta som regeringen nu tänker kompensera kommunerna för.

Förbundet har också tagit upp frågan om ett mer långtgående åtagande för staten när det gäller flyktingmottagandet i sin helhet. I en undersökning som kommunförbundet har gjort angående försörjningssituationen av flyktingar mottagna i kommunen år 1991, framgår det att en oacceptabel stor andel av dessa inte är självförsörjande. Därför är det inte rimligt att statens finansieringsåtagande bara sträcker sig över 3,5 år.

Frågor om flyktingverksamhet kan ställas till Karl-Axel Johansson tfn 08-772 43 18 på sektionen för vård och omsorg eller Maj-Lis Åkerlund tfn 08-772 42 57 på finanssektionen.

Socialbidrag

Kommunförbundet har gjort en bedömning av vårpropositionens effekter på socialbidraget för 1998. Det är frågan om förändrad ersättningsnivån för utbildningsstödet (+500 à 600 mkr), höjd självrisk tand- och sjukvård (+90 mkr),

hårdare kvalificeringskrav samt övriga förändringar i a-kassan (+120 mkr) och att ersättningsnivån höjs från 75 till 80 procent vid sjukdom, föräldraledighet samt arbetslöshet (-150 mkr). Sammantaget handlar det om kostnadsökningar på 600–700 miljoner kronor. Regeringen gör dock en betydligt lägre bedömning.

De förslag som nu presenteras i budgetpropositionen när det gäller höjda barnbidrag samt studiebidrag kan ha en marginell positiv effekt på socialbidragskostnaderna.

Arbetsmarknadspolitiken

Budgetpropositionen innehåller omfattande förslag inom det arbetsmarknadspolitiska området. Vi anger här mycket kortfattat de viktigaste förslagen. Utförligare beskrivningar och Kommunförbundets kommentarer återfinns i ett separat cirkulär "Budgetpropositionen 1998 – Arbetsmarknadspolitiken" (1997:153).

Ungdomar i åldern 20–24

Regeringen föreslår att kommunerna, från och med den 1 januari 1998, ges möjlighet att åta sig ett ansvar för arbetslösa ungdomar i åldern 20–24 år. Det är arbetslösa ungdomar som inte fått annan lämplig inom 100 dagar som blir ett kommunalt ansvar om kommunen så önskar. Förslaget innehåller förändringar vad gäller socialbidragen till ungdomarna. En ny *utvecklingsersättning* ersätter socialbidraget för de som är i kommunal aktivitet. Det innehåller också statlig finansiering med 150 kronor per dag och deltagare till kommuner som åtagit sig att anordna *utvecklingsinsatser* för ungdomarna.

Generationsväxling

Regeringen föreslår vidare en form av generationsväxling. Anställda som fyllt 63 år ska kunna lämna plats till yngre långtidsarbetslösa personer. Staten betalar ersättning till den om "pensionerats" men arbetsgivaren får bidra med 25 procent av kostnaden. Ansökan om generationsväxling ska kunna göras under tiden 1 januari till 31 augusti 1998.

Arbetsplatsintroduktion

Arbetsgivarens avgift (finansieringsbidrag) för att anordna arbetsplatsintroduktion (API) föreslås höjas från 2 000 till 3 000 kronor per månad. För personer som i dag är undantagna från avgift föreslås en avgift på 1 000 kronor per månad. Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 1998.

Kommunavtal

Med åtgärden utbildning i företag som grund kommer det även under 1998 att vara möjligt för stat, kommuner och landsting att teckna så kallade kommunavtal med länsarbetsnämnden och därigenom erhålla stöd till kompetensutveckling. En förutsättning är att planerade neddragningar av personal undviks eller förskjuts i tiden.

Frågor kring arbetsmarknadspolitiken kan ställas till Håkan Hellstrand tfn 08-772 41 89, Vivi Jacobson Libietis tfn 08-772 43 46 på sektionen för arbetsmarknads- och näringslivsutveckling eller Lars-Gösta Andréen tfn 08-772 47 56 på förhandlingssektionen.

Utbildning

Studiehjälp m.m.

Regeringen föreslår att studiebidraget i studiehjälpen höjs från 640 kronor till 750 kronor per månad från och med den 1 januari 1998.

Antalet studenter ökar kraftigt och i nuvarande statsfinansiella läge är vissa besparingar fortfarande nödvändiga skriver regeringen. Därför bedömer regeringen att möjligheterna att få studiemedel för studier utanför Norden bör begränsas till i huvudsak utbildningar på högskolenivå. Högskoleverket kommer att få i uppdrag att lämna förslag efter samråd med CSN om vilka utbildningar utomlands som bör ge rätt till statligt studiestöd. Även med de restriktioner som görs kommer studiemedel att kunna lämnas för i princip all grundutbildning vid universitet och högskolor utomlands. Liksom nu kommer också stöd att kunna ges för värdefulla utbildningar som saknas i Sverige.

De som före år 1998 har påbörjat en utbildning bör få studiestöd enligt nuvarande regler under en övergångstid. Regeringen räknar med en dryg halvering av antalet utlandsstuderande om tre år.

Särskilt utbildningsbidrag

Särskilt utbildningsbidrag beviljas från och med höstterminen 1997 till arbetslösa mellan 25 och 55 år för studier på grund- och gymnasieskolenivå. Bidraget som kan lämnas för ett års studier motsvarar ersättningen vid arbetslöshet. Även anställda kan under vissa förutsättningar få stödet. Under hösten 1997 beräknas omkring 70 000 personer få särskilt utbildningsbidrag. För budgetåret 1998 räknar regeringen med att cirka 77 000 personer kan få stöd under första halvåret och cirka 63 200 under det andra.

Regeringen föreslår nu att den som är arbetslös och tidigare fått särskilt utbildningsbidrag för en viss utbildning och som fortsätter denna utbildning bör ha förtur till särskilt vuxenstudiestöd för arbetslösa (SVUXA).

Från och med den 1 januari 1998 förs ansvaret för uppföljning, utvärdering och tillsyn av barnomsorgen över från Socialstyrelsen till Statens skolverk. Förskolans roll som det första steget i ett livslångt lärande som det uttrycks i propositionen.

Fler elever i skolan kräver särskilda insatser. Regeringen anser att det är viktigt att dessa elevers behov tillgodoses. Resurstillskottet till kommunerna bör därför leda till att elever med behov av särskilt stöd får mer resurser.

Regeringen har tidigare i den så kallade utvecklingsplanen presenterat en ny lärlingsutbildning inom gymnasieskolans nationella program med yrkesäm-

nen. En arbetsgrupp inom Utbildningsdepartementet bereder tillsammans med arbetsmarknadens parter och intresseorganisationer förutsättningarna för denna nya lärlingsutbildning. Samtliga kommuner och landsting har inbjudits att medverka i pilotprojekt för att finna en bra utformning av lärlingsutbildningen. Under hösten 1997 kommer regeringen att fatta beslut om start av pilotprojekt.

Pågående utredningsarbete inom barnomsorg och skola

Ett antal utredningar har i uppdrag att följa utvecklingen i skolan och att lämna förslag till hur skolans inre arbete kan stimuleras och utvecklas.

Skolkommittén (dir. 1995:19 och 1997:2) har i uppdrag att belysa det inre arbetet i det offentliga skolväsendet för barn och ungdom och föreslå åtgärder för att stimulera den pedagogiska utvecklingen. Den ska lämna sina förslag senast den 1 november 1997. Kontaktperson är Ingrid Lindskog tfn 08-772 46 31 på sektionen för skola och barnomsorg.

Barnomsorg och skolakommittén (dir. 1996:61) har utarbetat ett gemensamt måldokument för barn och ungdom i åldern 6-16 år som presenterades i februari 1997. Kommittén har fått tilläggsdirektiv (dir. 1997:30) och ska också utarbeta ett måldokument för förskolan samt göra en översyn av skollagen utifrån de krav integrationen av förskola, skola och skolbarnomsorg ställer. Det ska vara klart den 1 november 1997. Kontaktperson är Ylva Winberg tfn 08-772 43 26 på sektionen för skola och barnomsorg.

Rapporten "En värdegrundad skola – idéer om samverkan och möjligheter" (Ds. 1997:57) har nyligen presenterats. En del av rapportens förslag har behandlats i propositionen "Förskoleklass och andra skollagsfrågor" (prop. 1997/98:6). Kontaktperson är Heidrun Kellner tfn 08-772 45 13 på sektionen för skola och barnomsorg.

Utredningen om funktionshindrade elever i skolan (dir. 1995:134) har lämnat delbetänkandet "Gymnasieutbildning för vissa ungdomar med funktionshinder (SOU 1996:167). Regeringen kommer att förlänga tiden för kommittén till den 15 mars 1998. Kontaktperson är Laina Kämpe tfn 08-772 46 37 på sektionen för skola och barnomsorg.

Läs- och skrivkommittén (dir. 1996:60) som arbetar för att stödja elever med läs- och skrivsvårigheter ska vara klara under september månad 1997. Kontaktperson är Ingrid Lindskog tfn 08-772 46 31 på sektionen för skola och barnomsorg.

Slutbetänkandet "Den nya gymnasieskolan – problem och möjligheter" (SOU 1997:107) har lagts fram i dagarna. Kontaktperson på Svenska Kommunförbundet är Mats Söderberg. Kommittén (dir. 1997:55) för uppföljning av resursfördelningen till fristående grundskolor ska lämna en delrapport senast den 1 oktober 1998. Uppdraget ska slutredovisas senast den 1 oktober 1999. Kontaktperson är Laina Kämpe tfn 08-772 46 37 på sektionen för skola och barnomsorg.

En interdepartemental arbetsgrupp har tillsatts för att stärka kulturen i skolan. Arbetet ska vara avslutat den 1 oktober 1998. Kontaktperson är Ants Viirman tfn 08-772 43 46 på kultur och fritidssektionen.

Vuxenutbildning

Den 1 juli 1998 tar Skolverket över ansvaret för kunskapslyftet. Regeringen har också givit Skolverket i uppdrag att i samråd med Arbetsmarknadsstyrelsen, Centrala Studiestödsnämnden och Statistiska centralbyrån ansvara för uppföljning och insamling av data från kommunerna för kunskapslyftet. Rapporteringen ska ske halvårsvis och redovisas senast den 15 december respektive den 15 maj.

Regeringen räknar med en fortsatt expansion av kunskapslyftet under år 1998. Vuxenutbildningen byggs ut till totalt 124 300 platser varav 10 000 platser avser folkbildningen. Utbyggnaden innefattar även en utbyggnad av den kvalificerade yrkesutbildningen.

Som ett led i förnyelsen av vuxenutbildningen och den högre utbildningen utökas också under 1998 försöksverksamheten med kvalificerad yrkesutbildning på eftergymnasial nivå (KY). Försöksverksamheten kommer att omfatta 8 800 platser. Regeringen föreslår att utbyggnaden tidigareläggs med 1 000 platser under våren 1998.

Inom kunskapslyftet utvecklas nu i kommunerna nya metoder att med informationsteknik kombinera nät- och mediaburen utbildning med handledning via lokala lärcentra. Statens skolor för vuxna (SSV) har en strategisk roll för att utveckla distansundervisningen som stöd för att bredda kommunernas användning av distansutbildning. Regeringen har i detta syfte avdelat särskilda resurser för ett gemensamt utvecklingsarbete vid SSV vad gäller läromedel, pedagogik och metodutveckling.

Regeringen har tillsatt en särskild utredare (dir. 1997:42) med uppgift att se över det statliga stödet till kompletterande skolor. Uppdraget ska vara slutfört den 31 december 1997. Kontaktperson är Mats Söderberg tfn 08-772 46 38 på sektionen för skola och barnomsorg.

Kvaliteten i skolan

Regeringen kommer att ta fram riktlinjer för särskilda kvalitetsgranskningar av skolan i samarbete med berörda myndigheter och organisationer.

Det bör finnas en skyldighet för huvudmännen och för varje skola att regelbundet upprätta kvalitetsredovisningar. Dessa blir ett komplement till de årsredovisningar som ska göras enligt kommunallagen. Huvudansvaret för att genomföra kvalitetsgranskningarna och den nationella redovisningen ska ligga på Skolverket enligt regeringens bedömning. Det blir ett komplement till den tillsyn, uppföljning och utvärdering som Skolverket kontinuerligt ansvarar för. Skolverket har fått en tydligare roll i arbetet att följa upp, utvärdera och säkra utbildningens kvalitet. De särskilda kvalitetsgranskningar som kommer att utföras av statliga utbildningsinspektörer är ett led i detta

arbete. Förutom att göra en bedömning av verksamheten i ett nationellt perspektiv kommer utbildningsinspektörerna lokalt i dialog med de ansvariga. Skolverket ska också i andra former stödja detta. Regeringen avser inom kort att ändra instruktionerna för Skolverket och förtydliga arbetsuppgifter och ansvar.

Lärarytbildning

Den parlamentariska utredningen för förnyelse av lärarytbildningarna (dir. 1997:54) ska komma med förslag som utgår från förändringarna i förskola, skola, vuxenutbildning, högskola och i övriga samhället. Kommittén ska redovisa sitt uppdrag senast den 2 juni 1998.

Vid flera lärosäten har regionala utvecklingscentrum för lärarytbildning inrättats. De har till uppgift att stärka de praktiska och teoretiska delarna i lärarytbildningarna, skapa forum för erfarenhetsutbyte mellan skola, högskola, kommun och andra intressenter i samhället. De ska också stärka möjligheterna till vidareutbildning och fortbildning av lärare.

Skoldatanät

På svenskt initiativ har EU:s medlemsländer samt Island, Norge och Schweiz gemensamt påbörjat ett arbete att skapa ett europeiskt skoldatanät. Syftet med nätet är att underlätta, fördjupa och öka antalet internationella kontakter för elever, lärare och skolledare. Det har mött stort internationellt intresse. Under hösten 1997 kommer en första version av det gemensamma nätet att tas i bruk. Kontaktperson är Olle Wendt tfn 08-772 46 47 på sektionen för skola och barnomsorg.

Miljö- och naturvård

Den största nyheten inom miljöområdet är de lokala investeringsprogrammen för ekologisk hållbar utveckling. Regeringen avser att avsätta totalt 5,4 miljarder kronor under perioden varav 800 miljoner kronor under år 1998.

Naturvårdsverkets anslag på 135 miljoner kronor för miljö- och kretslopps-forskning dras in. Indragningen är tänkt att kompenseras av medel från Stiftelsen för miljöstrategisk forskning (MISTRA).

Dessutom minskas verkets medel för sanering och återställande av miljöskadade områden. Här är de lokala investeringsprogrammen tänkta att kunna bli en alternativ finansieringskälla.

Anslaget för inköp och skötsel av områden för naturvård förblir oförändrat under 1998, vilket innebär cirka 290 miljoner kronor, medan anslaget för kalkning av sjöar ökar en aning från 130 till 140 miljoner kronor.

Frågor om miljö- och naturvård kan ställas till Bengt Westman tfn 08-772 43 76 på plan- och miljösektionen.

Samtliga kontaktpersoner på förbundet kan även nås på våra e-post-adresser på mönstret: **foramn.efternamn@svekom.se**.

SVENSKA KOMMUNFÖRBUNDET

Finanssektionen

Clas Olsson

Helena Milton

Bilagor

Bilaga 1: Skatter och bidrag 1998–2000 (kommunspezifisk; endast till ekonomikontoren)

Bilaga 2: Arbetsgivaravgifter 1998

Bilaga 3: Regeringens kommunvisa beräkningar av effekten av tillskottet till de generella statsbidragen åren 1998–2000